

Ertuğrul UZUN

AKIL TUTKUNU HUKUK

**A. Peczenik'in Hukukî Argümantasyon
Teorisi Üzerine Bir İnceleme**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR VE İTHAF	v
İÇİNDEKİLER	vii

Giriş

HUKUK VE DOĞRULUK

HUKUKÎ YARGILAR VE DOĞRULUK	1
HUKUK VE MANTIK	2
Formel Mantık	2
Endüksiyon ve Analoji.....	8
Hukukî Gerekçeleştirme ve Mantık.....	10
DOĞRULUĞUN UYGUNLUK TEORİSİ VE HUKUK	16
ARGÜMANTASYON, GEREKÇELENĐİRME VE MAKULİYET	19
KİTABIN İÇERİĞİ.....	21
PECZENİK ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ	23

Birinci Bölüm
**YARGI KARARLARININ
RASYONALİTESİ**

SORUN: YARGI KARARLARININ DOĞRULUĞU ...	27
HUKUKÎ MUHAKEMEDE DEĞER YARGILARI.....	29
YORUM, HUKUKÎ BELİRLİLİK VE DEMOKRASİ....	38
HUKUKÎ YARGILAR, PRATİK ÖNERMELER VE DOĞRULUK.....	42
AHLÂKÎ MUHAKEMENİN RASYONALİTESİ.....	45
Pratik Önergelerin Gerekçelendirilmesi	45
<i>Prima facie</i> Ahlâkî İfadeler	49
Tartma ve Dengeleme.....	53
Sıçramalar	55
HUKUKÎ MUHAKEMEDE DESTEK.....	58
HUKUK PARADİGMASI VE RASYONALİTE.....	62
Kesin Öncüller	62
Önvarsayılmış Öncüller	65
İspatlanmış Öncüller.....	66
Diğer Makûl Öncüller	67
TUTARLILIK.....	67
Nihâi Rasyonalite Ölçütü Olarak Tutarlılık	67
Tutarlılık Ölçütleri	69
Tutarlılığın Hukukî Muhakeme Açısından Pratik Sonucu.....	72
TUTARLILIK VE RASYONEL TARTIŞMA	73
Alexy'nin Rasyonel Pratik Tartışma Kuralları	75
Temel Kurallar	76

Rasyonalite Kuralları	78
Argüman (İspat) Yükünün Dağıtım Kuralları.....	78
Gerekçelendirme Kuralları	80
Geçiş Kuralları.....	81
Alexy'nin Rasyonel Hukukî Tartışma Kuralları	82
Dahili gerekçelendirme kuralları	83
Harici gerekçelendirme kuralları.....	85
RASYONALİTENİN GEREKÇELENDİRİLMESİ	97
BİRİNCİ BÖLÜM İÇİN DEĞERLENDİRME.....	101

İkinci Bölüm

GEÇERLİ HUKUK DÜŞÜNCESİ

GEÇERLİ HUKUK TEORİSİNİN POSTÜLALARI .	105
DOĞAL HUKUK	108
HUKUKÎ POZİTİVİZM.....	109
Kelsen.....	109
Hart.....	111
Kurumsal Hukukî Pozitivizm	113
AHLÂKA UYGUN YORUMLANMIŞ HUKUK OLARAK GEÇERLİ HUKUK	116
Klasik Teorilerin Yetersizliği	116
Hukuka İtaat Yükümlülüğü.....	117
Prima facie yükümlülük.....	117
Yorumlanmış Hukuk Olarak HDA Hukuk.....	123
Yorumlanmış hukukta boşluk	124

HUKUKÎ REALİZM ve HUKUKUN VARLIĞI SORUNU.....	126
GEÇERLİ HUKUKUN BİLEŞENLERİ.....	128
Bileşen Olarak Normlar.....	129
Normların Dahili Geçerliliği.....	129
Sistemin Haricî Geçerliliği ve Normlar.....	131
Bileşen Olarak Eylemler ve Haricî Geçerlilik.....	132
HARİCÎ GEÇERLİLİĞİN OLGUSAL ÖLÇÜTLERİ.....	133
Haricî Geçerliliğin Ölçütü Olgular.....	133
Haricî Geçerliliğin Ölçütü Değer Yüklü Olgular.....	135
TEMEL NORM.....	137
Geçerli Hukuk Düşüncesinin Değerlendirmeye Açık Oluşu.....	137
Hukukun Temel Normu.....	138
TEK DOĞRU YANIT TEZİ VE PECZENİK.....	139
İKİNCİ BÖLÜM İÇİN DEĞERLENDİRME.....	142

Üçüncü Bölüm

HUKUKTA SIÇRAMALAR VE HUKUKÎ DÖNÜŞTÜRME TEORİSİ

PECZENİK'İN YAKLAŞIMININ TEMELİ OLARAK SIÇRAMA KAVRAMI.....	145
HUKUKÎ SIÇRAMALAR.....	147
HUKUKA DÖNÜŞTÜRME.....	148
HUKUKUN İÇİNDE DÖNÜŞTÜRME.....	149

Kaynak Dönüştürmesi	150
Genel Norm Dönüştürmesi	151
Karar Dönüştürmesi.....	152

Dördüncü Bölüm

HUKUKUN KAYNAKLARI DOKTRİNİ

HUKUKÎ MUHAKEMEDE SEBEPLER OLARAK HUKUKUN KAYNAKLARI	155
HUKUKUN KAYNAKLARININ SINIFLANDIRILMASI.....	157
KAYNAK NORMLARI.....	159
ÖRF-ÂDET	162
EMSAL KARARLAR.....	164
Emsal Kararlara Uyma	164
Emsal Kararların Gerekçe Nitelikleri.....	166
Emsal Kararların Tutarlılığı.....	168
YASAMA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	171
<i>Ratio Legis</i>	172
<i>Ratio Legis</i> Eleştirileri ve Yanıtlar.....	172
<i>Ratio Legis</i> ve Demokrasi.....	173
Hazırlık Çalışmalarının Yorumdaki Yeri	175
MESLEKÎ HUKUKBİLİMSEL LİTERATÜR	179
YABANCI HUKUK	180
YASA TASARILARI VE ESKİ GEÇERLİ HUKUK.....	182

Beşinci Bölüm

HUKUKÎ MUHAKEME METOTLARI

ÇETİN DAVALARDA YASALARIN YORUMU	185
MANTIKÎ, LÂFZÎ VE SİSTEMATİK YORUM.....	187
Mantıkî ve Mantık-Benzeri Yorum	187
Lâfzî Yorum	188
Sistematik Yorum	190
REDÜKSİYON, DARALTICI YORUM, GENİŞLETİCİ YORUM VE YENİ NORMLARIN YARATILMASI.....	191
ANALOJİYLE SONUÇ ÇIKARMA.....	192
Yasal Analoji	192
Hukukî Analoji ve Hukukî Endüksiyon	193
<i>Argumentum e contrario</i>	194
Analoji Hakkında Muhakeme Normları	195
Analoji ve <i>Argumentum a fortiori</i>	197
TELEOLOJİK YORUM	197
YASALARIN ÇATIŞMASI.....	200

Altıncı Bölüm

HUKUK DOKTRİNİ

‘HUKUK DOKTRİNİ’ KAVRAMI.....	203
HUKUK DOKTRİNİNE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER.....	207

PECZENIK'İN HUKUK DOKTRİNİ SAVUNMASI.	214
NORMATİVİTE ve RASYONALİTE.....	217
DEĞERLENDİRME.....	223
KAYNAKÇA	235

